

שמונה עשרה-תפלת שחרית-Tefila 101

חונן הדעת Of ברכה Lesson 24-The Wording Of The

Source 1

Versions Found In The Cairo Geniza Published By Professor Uri Ehrlich

מנהג בבל			מנהג ארץ ישראל			
ענף 2ב (6)	ענף 2א (96)	ענף 1 (4)	ענף 3 (3)	ענף 2 (2)	ענף 1ב (5)	ענף 1א (4)
אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה חנינו	אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה חנינו	אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה	אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה	חנינו הבינו דעה לתלמוד	חנינו אבינו דיעה מאתך בינה והשכל מתורתך	חנינו דיעה מאתך ולמדנו בינה מתורתך
מאתך דעה ובינה וחכמה והשכל	מאתך דעה ובינה והשכל			תורתך האירה עינינו לשמור מצותיך		
כי אל דעת אתה ברוך אתה יי חונן הדעת	ברוך אתה יי חונן הדעת	ברוך אתה יי חונן הדעת	ברוך אתה יי חונן הדעת	ברוך אתה יי חונן הדעת	ברוך אתה יי חונן הדעת	ברוך אתה יי חונן הדעת

Source 2

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר תפילה – אתה חונן וכו'. וחננו מאתך דעה ובינה והשכל.
ברוך אתה ה' חונן הדעת.

Source 3

סידור רב סעדיה גאון
יהללך סלה ב א יי האל הקדוש
אתה חונן לאדם דעת ומלמד
לאנוש בינה חננו מאתך דעה וחכמה ובינה והשכל ב א יי חונן הדעת

Source 4

סידור רבי שלמה ברבי נתן
אתה חונן ונותן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה. חנינו מאתך ה'
אלהינו דעה ובינה והשכל ומענה לשון ברוך אתה ה' חונן הדעת.

Source 5

מחזור ויטרי – אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה וחנינו מאתך בינה דיעה חכמה
והשכל. בא"י חונן הדעת.

Source 6

מחזור ארם צובא

תָּאֵל תְּקַדּוּשׁ
חֲנוּן לְאִדָּם דַּעַת וּמִלְכָּד לְאִנּוּשׁ בִּינְדִּית
אֶתְהָ חֲנוּן כְּאִתְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ דַּעַת וּבִינָה וְחִנּוּכָא
וְחִשְׁבָּל כִּי אֵל דַּעַת אֶתְהָ בְּרוּךְ אִתְּךָ יְיָ חֲנוּן חַדְשָׁת
אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ וּפְרִיט מִלְכָּד

Source 7

Persia

אֶתְהָ חֲנוּן וְחֲנוּן לְאִדָּם דַּעַת וּמִלְכָּד
לְאִנּוּשׁ בִּינְדִּית וְחֲנוּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ
מִאִתְּךָ דַּעַת חֲכָמָה וּבִינָה וְחִשְׁבָּל
כִּי אֵל דַּעַת וְחֲנוּן אֶתְהָ בְּרוּךְ אִתְּךָ
יְיָ חֲנוּן חַדְשָׁת

Source 8

עיון תפלה-לפי ששלש ראשונות כלן שבה לכן התחילו גם את האמצעיות בשבת, כדי להסמיק שבה לשבת ולעבור בהדרגה מושבה לבקשה (מהרשד"ל). ובשם הגאון ר' אלכסנדר מרגליות ז"ל אמרו שזה נתקן בשביל מוצאי שבת קודש דאמרינן בשבלי הלקט השלם ענין שבת סימן קכ"ט ובאבודרהם ס"ז עמ' ב' וזה לשונם: כשם שאין לו לאדם לעשות מלאכה במוצאי שבת קודש קודם שיבדיל כך אין לו לתבוע צרכיו קודם שיבדיל, ולכך קובע ההבדלה בברכת חונן הדעת שהיא ראש כל הצרכים, והכי איתא בירושלמי אסור לאדם לתבוע צרכיו עד שעה שיבדיל, עכ"ל, ולכך תקנו לנו חכמים להתחיל הברכה בשבת ולהבדיל ואחר כך לבקש וחננו וגו', ומשתקנו נוסח זה במוצאי שבת קודש הניחוהו גם לכל ימות החול.

Translation: Because the theme of the first three Brachos of Shemona Esrei is praise, Chazal began the second section of Shemona Esrei with words of praise in order to create a smooth transition from the theme of praise to the theme of requests (Rashdal). In the name of Rav HaGaon Alexander Margolines it was

שמונה עשרה-תפלת שחרית-101 Tefila

said that the Bracha of Chonain Ha'Da'At begins with words of praise because of our practice at the conclusion of Shabbat as we learned in the Shibbolei HaLekeket, matter of Shabbat, Siman 129 and in the Avudrohom Section 67 side 2 and this is what they wrote: just as a person may not return to his weekday activities at the conclusion of Shabbat until he makes Havdalah so too a person may not begin to make requests for his needs until he says words of Havdalah. As a result the prayer of Havdalah was placed within the Bracha of Chonain Ha'Da'At which represents the request for the primary personal need. Similarly we learned in Talmud Yerushalmi: at the conclusion of Shabbat, it is prohibited for a person to request help for his personal needs until he makes Havdalah. As a result Chazal chose to begin the section of requests in Shemona Esrei with words of praise and then to have us recite Havdalah. After reciting Havdalah, we begin our personal requests by reciting the words: V'Chaneinu. Once Chazal created that practice for the recital of Shemona Esrei at the conclusion of Shabbat, they continued the practice for all the recitals of Shemona Esrei during the week.

Source 9

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ד' דף ח' טור ב' /ה"ד- היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול רבי חונא אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת; חד אמר: חותך את הברכה; וחדנה אומר: גומר את הברכה. הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה. ותא כרבי, דרבי אמר תמיה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת, אם אין דיעה מניין תפילה? אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצעת בין שתי הזכרות שנאמר כי א-ל דיעות ה' (שמואל א', ב', ג'); אית דבעי משמעניה מן הדא: אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא (משלי ב', ה').

Translation: If the prayer leader was leading the services on Shabbat and forgot the Shabbat middle Bracha of Shemona Esrei and instead started reciting the weekday middle Brachos, Rav Chuna says that there is a dispute between Rav Nachman Bar Yaakov and Rav Sheishes as to how the prayer leader should proceed. One says: he stops in the middle of the Bracha and one says that he finishes the Bracha. However, if he realizes his mistake within the Bracha of Ata Chonain, he must complete the Bracha. This rule is in accordance with the opinion of Rebbe. It was Rebbe who said: I am surprised that Chazal did not include the Bracha of Ata Chonain for the Shabbat Shemona Esrei because if a person does not have the power to understand, what value is there for his prayer. Rav Yitzchak said: understanding is very important because it is a word that is found in Tanach situated between two references to G-d's name as it is written: Ki Ail Dayot Hashem (Samuel 1; 2, 3). Some others cite a different verse: O'z Tavin Yiras Hashem V'Da'At Elohim Timtza (Proverbs 2, 5).

Source 10

נוסח אשכנז- אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה. חננו מאתך דעה, בינה והשכל. ברוך אתה ה', חונן הדעת.

נוסח ספרד- אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה. חננו מאתך חכמה בינה ודעת. ברוך אתה ה', חונן הדעת.

שמונה עשרה-תפלת שחרית-101 Tefila

Source 11

ילקוט יוסף תפילה ב הערות נוסחאות התפלה והברכות אות נב-הנוסח הנכון "חכמה בינה ודעת". . . ועיין למהר"ל בחי' אגדות (ע"ז) שפירש חכמה כנגד מקרא, בינה כנגד התלמוד, ודעת כנגד המשנה שהיא ההלכה. ע"כ.

Translation: The correct wording of the Bracha of Chonain Ha'Da'As is: Chochma, Binah V'Da'As . . . Check the Maharal who explained: Chochma represents the Written Law, Binah represents the Talmud and Da'As represents Mishnah.

Source 12

שמות פרק לא', ב' – ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה: ג' – ואמלא אתו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה.

Translation: See that I have called upon Bezalel ben Oori ben Chur of the Tribe of Yehudah. I have instilled within him the spirit of G-d with wisdom, creativity and intelligence.

Source 13

תפלת מעריב – בחכמה פותח שערים, ובתבונה משנה עתים;
שבת ברכות קריאת שמע – דעת ותבונה סבבים אותו;
שבת ברכות קריאת שמע – טובים מאורות שברא א' – להינו, יצרם בדעת בבינה ובהשכל.

Source 14

תקון תפלה – והגאון הרב שניאור זלמן (הרש"ז) ז"ל הנהיג לומר חננו מאתך חכמה בינה ודעת, ויש אומרים שכן היתה גם נוסחת האר"י ז"ל . . . מכל מקום לא אבו גם הספרדים גם האשכנזים לשנות על פיה את הנוסח המקובל מכל הקודמונים ז"ל כאשר זכרנו. ונראה בעיני שגם האר"י והרש"ז ז"ל לא קבעו זה בשביל הציבור, אלא לעצמם על פי השגתם ברוח קדשם, ואילו באו הציבור ושאלו את פיהם איך לומר, היו מורים בלא ספק שלא לשנות מן הנוסח המקובל, וכדרך שעשו הגאונים הגדולים ר' נתן אדלר ובעל ההפלאה ז"ל רבותיו של הגאון חתם סופר ז"ל שהם בעצמם היו מתפללים על פי נוסח האר"י ז"ל ולציבור הניחו להתפלל נוסח אשכנז, כדי שלא לשנות ממנהג אבותיהם.

Translation: It was the practice of HaGaon HaRav Schneur Zalman (the Ba'Al Ha'Tanya) to say the words: Chochma, Bina and Da'Eh within the Bracha of Chonain Ha'Da'At. Some say that it was also the practice of the Ar"i to do so. In any event neither those who followed Nusach Sepharad nor those who followed Nusach Ashkenaz wanted to deviate from the text that had been followed for hundreds of years. It appears to me that neither the Ar"i nor Rav Schneur Zalman wanted the general public to change the text that they recited despite the fact that they themselves changed the text based on their understanding which was influenced by prophetic inspiration. I am sure that if any of their followers approached them and asked them which text to follow that they would have told that person not to deviate from the standard text. This was the way several Torah greats such as Rav Nassan Adler and the Ba'Al Ha'Hapla'Ah teachers of the Chasam Sopher conducted themselves. They followed the Nusach Ar"i but they permitted their congregations to follow Nusach Ashkenaz in order not to deviate from the customs of their forefathers.

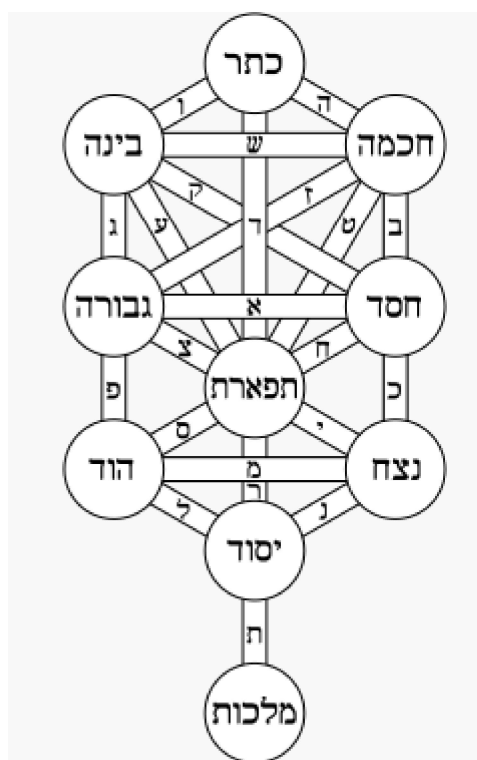
סידור צלותא דאברהם

והשכל, עיי"ש. אבל יש שאומרים „חכמה
בינה ודעת“. וכן הוא בכמה סידורי ספרד
ובהרמב"ם הנוסחא — דעה חכמה בינה והשכל.
ויש לזה סמך בגמרא (ברכות ל"ג ע"א) בתבולה
— מתוך שהיא חכמה קבעה בברכת חכמה.
ש"מ שהי' להם הנוסח לומר גם חכמה. ולכן
אני נוהג לומר „חכמה בינה דעה והשכל.
כלשון הגמרא (חגיגא י"ב ע"א) בחכמה
ותבונה ובדעת ועיין רש"י שם. ולשון הכתוב
(ירמ' ג' ט"ז) דעה והשכל. וברכה זו מיוסדת
כולה על לשון הכתוב (משלי ב') כי ה' יתן
חכמה מפיו דעת ותבונה.

Translation: But there are those who say: Chochma, Binah V'Da'As. And so it is in some Sephardic Siddurim but in the Rambam the wording is Da'Ah, Chochma, Binah V'Haskel. You can find support for that wording in what is found in the Gemara Brachos 33a concerning Havdalah-because distinguishing requires wisdom (Chochma) it was placed in the Bracha that it is a request for Chochma. We can conclude that the Gemara was aware of a version of the Bracha in which Chochma is mentioned. Therefore it is my custom to say Chochma, Binah, Da'Ah, V'Haskel which is found in the Gemara (Chagigah 12a) with wisdom, creativity and intelligence. See Rashi's comments on that Gemara. There is another verse (Yirmiyahu 3, 16) which mentions Da'Ah V'Haskel. But the wording of this Bracha is primarily based on the verse in Mishlei 2: Because G-d will give him wisdom to share, intelligence and creativity.

Source 16

Ten Sefiros

Source 17

The Universal Meaning Of The Kabbalah by Leo Schaya, p. 15-16

All the light that God has given to Israel is hidden in the Torah (law, doctrine or direction); the Torah is the crystallization and mysterious permanence of the Sinaitic revelation. On Sinai, the real presence of *hokhmah*, divine 'wisdom', appeared before the 'Chosen People': 'Israel penetrated the mystery of *hokhmah*', says the *Zohar*,¹ and 'on Sinai the Israelites saw the glory (or real presence) of their (divine) King face to face'.

Now the descent or revelation of the first Tables of the Torah must be distinguished from the second. The *Zohar* teaches that the first Tables emanated from the Tree of Life, but that Israel, by worshipping the golden calf, 'was judged unworthy of benefiting from them'. Therefore, Moses, following the divine command, gave the people other Tables, 'which came from the side of the Tree of Good and Evil'. The law of the second Tables is in fact made up of positive commandments and negative precepts: 'this is permitted, this is forbidden;' life flows from what is permitted, death from what is forbidden. The first Tables, says the Kabbalah, were the light and doctrine of the Messiah, the outpouring of universal deliverance, the source of eternal life on earth. The second Tables represented the indirect or 'fragmented' manifestation of this light; *hokhmah*, pure and redemptive wisdom, was no longer immediately accessible, but was hidden behind the 'curtains' of *binah*, the cosmic 'intelligence' of God.

The manifestation of the 'uncreated Torah' had changed, but not its essence, *hokhmah*. The real presence of divine wisdom dwells in the second manifestation as in the first, with the difference that in the second case man is prevented by *binah* 'from advancing his hand, taking from the Tree of Life, eating from it and living eternally'. In order to gain access to *hokhmah*, he must 'cultivate the soil' of his soul by discriminating between good and evil and by practising the divine law; and he must seek with great zeal the truth hidden behind the letters of the Scriptures.